



Özdem SANBERK

E. Büyükelçi

TÜRK DIŞ POLİTİKASININ BÖLGESELLEŞMESİ



RAPOR NO: 21

İSTANBUL

2010



BİLGE ADAMLAR
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

TÜRK DIŞ POLİTİKASININ BÖLGESELLEŞMESİ

Hazırlayan:

E. Büyükelçi Özdem SANBERK

RAPOR NO: 21

SUNUŞ

Türk tarihi incelendiğinde geçmişteki başarıların arkasında iyi yetişmiş bilge adamların bulunduğu görülmektedir. Ancak günümüzde olayların çok boyutlu olarak gelişmesi ve sorunların karmaşıklaşması, birkaç bilge kişinin veya aydının gelişmeleri zamanında ve doğru olarak algılamasını ve alternatif politikalar üretebilmesini zorlaştırmaktadır. Gelişmelerin yakından takip edilmesi, gelecekle ilgili gerçekçi öngörülerin yapılabilmesi ve doğru politikalar üretilebilmesi için farklı disiplinlere ve görüşlere sahip bilge adamlar ile genç ve dinamik araştırmacıların, esnek organizasyonlar içinde sinerji sağlayacak şekilde bir araya getirilmesi gerekmektedir.

Dünya'daki ve yurt içindeki gelişmeleri takip ederek geleceğe yönelik öngörülerde bulunmak; Türkiye'nin ikili ve çok taraflı uluslararası ilişkilerine ve güvenlik stratejilerine, yurt içindeki siyasi, ekonomik, teknolojik, çevresel ve sosyo-kültürel problemlerine yönelik bilimsel araştırmalar yapmak; karar alıcılara milli menfaatler doğrultusunda gerçekçi, dinamik çözüm önerileri, karar seçenekleri ve politikalar sunmak amacıyla Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi (BİLGESAM) kurulmuştur. BİLGESAM'ın vizyonu, amacı, hedefleri, çalışma yöntemi, temel nitelikleri, teşkilatı ve yayınları <http://www.bilgesam.org/tr> web sitesinde sunulmaktadır.

E. Büyükelçi Özdem SANBERK tarafından hazırlanan **“Türk Dış Politikasının Bölgeselleşmesi”** isimli rapor; Türkiye'nin son yıllarda izlediği Ortadoğu eksenli aktivist dış politika ve neticesindeki Türk dış politikasında Ortadoğu ekseninin ağırlık kazanmasının sebep ve sonuçları, Türkiye'nin iç ve dış politika dinamikleri açısından değerlendirilerek Türkiye'nin yeni dış politika vizyonunu değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Raporun Türkiye'nin önünü açarak gelişim sürecine katkı yapmasını diler, raporu hazırlayan E. Büyükelçi Özdem SANBERK'E teşekkür ederim.

Dr. Atilla SANDIKLI
BİLGESAM Bşk.

TÜRK DIŞ POLİTİKASININ BÖLGESELLEŞMESİ*

Türkiye Avrupa Birliği'nden beklediği karşılığı görerek, katılım sürecine ve tam üyelik hedefine tekrar kilitlenebilirse, o zaman Türkiye'deki demokratik atılımlarla siyasi, sosyal ve ekonomik gelişmelerin yaratacağı dinamiklerin tüm Ortadoğu'da ve daha geniş bir alanda barış, istikrar, refahı ve demokratik atılımları tetikleyeceği açıktır.

Eksen Tartışmalarının Altındaki Gerçekler

Türk dış politikasında eksen tartışmaları 2009 yılının büyük bölümüne egemen oldu. Bu tartışmalar hala sürüyor. Muhakkak olan bir şey varsa son yıllarda ve özellikle 2009 yılında dış ilişkilerimizin uygulama alanı genişledi ve yönü en azından görünürde, büyük ölçüde bölgeselleşti. Önceliklerimizde Ortadoğu ağırlık kazandı. Değişen dünya koşulları bu gelişmede hiç şüphesiz önemli rol oynadı. Ama dış ilişkilerimizde görünürdeki bu değişikliğin ötesinde daha ciddi bir bu rota değişikliği var mı? Eğer varsa bu değişikliğin nedenleri ve yeni dönemin geride bıraktığımız yıllardan farkları nelerdir?

Her şeyden önce unutulmaması gereken bir gerçek var: Dış politika, kendi içinde dondurulmuş, durağan bir politika olamaz. Kendini her gün yeniden yaratan bir dünyada yaşıyoruz. Dış ilişkilerini değişen koşullara uyarlayamayan ülkeler bunun bedelini öderler. Yalnız, ideolojik, dogmatik devletler ve dış dünyaya kapalı olan antidemokratik rejimler değişen dünya gündemini, güç dengelerini ve değişen dünya değerlerini umursamaz.

İç Dinamikler

Dış politika aynı zamanda bir ülkenin iç dinamiklerinin de bir sonucudur. Yine son yıllarda ve özellikle 2009'da iç siyaset sahnemizde dış ilişkilerimizi etkileyen değişiklikler oldu.

Bunlardan birincisi Ahmet Davutoğlu faktörüdür. Geçen mayıs ayında Dışişleri Bakanı olan Davutoğlu Türk dış politikasının yeniden ele alınmasını ve kavramsallaştırılması gerektiğine inanan bir akademisyen. Türkiye'nin dünya sahnesinde bir rol oynaması zamanın

geldiğini düşünüyor. Davutoğlu'nun, göreve gelir gelmez bu düşüncesini süratle gerçekleştirmeye koyulduğunu görüyoruz.

İkincisi, yedi yıldır iktidarda bulunan Adalet ve Kalkınma Partisi'nin kimliği ile ilgili. Ak Parti, Türkiye'nin Avrupa ve Atlantik toplumu içindeki yerinin önemini reddetmeyen, ama aynı zamanda gerek bölgemizde, gerek dünyada İslam dayanışmasına da önem veren bir kimliğe sahip yöneticilerden oluşuyor. Son yıllarda İsrail ile aramızda açılan mesafe, hükümetimizi oluşturan Adalet ve Kalkınma Partisi'nin bu özelliğini kanıtlamakta.

Bu partinin bölgemize ve Müslüman ülkelere ilgisi sadece İslam dayanışmasıyla sınırlı değil. Erdoğan hükümeti bölgemizde ve Rusya, Kafkasya ve Orta Asya'yı da kapsayan daha geniş alanda ticaret ve ekonomik işbirliği ve enerji alanında mevcut olanakların ve potansiyelin bilincinde ve bu olanakların ve potansiyelin değerlendirilmesini hedeflemektedir.

Üçüncü bir faktör, Ortadoğu'da Türkiye'nin kontrolü ve iradesi dışında meydana gelen gelişmeler. Irak'ın ve Afganistan'ın işgali, İsrail ve Filistin arasındaki ihtilafın ulaştığı boyutlar, İran'ın nükleer emellerini bunlar arasında sayabiliriz.

Türk diplomasisinin bölgeye doğru yönelmesinde dördüncü önemli nokta, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne entegrasyon idealine Sarkozy ve Merkel gibi Avrupalı liderlerin verdiği cevaplar ve katılım sürecinde bilhassa Kıbrıs sorunun çözümü konusunda Türkiye'ye verilen sözlerin tutulmaması. AB destekli BM barış ve birleşme planını reddetmiş olan Kıbrıslı Rumların Avrupa Birliği'ne alınarak bizim üyeliğimizi veto etmelerine yeşil ışık yakılması ve buna karşılık bu planı kabul eden Kıbrıs Türklerinin yalnızlaştırılmasına devam edilmesi bu çerçevede yer alıyor.

Nihayet son bir nokta da, Türkiye'nin halen iç politikada yaşamakta bulunduğu inanılmaz siyasi, ekonomik, sosyolojik ve kültürel değişim ve dinamizm. Bize, siyasi kutuplaşma ve ciddi gerginlikler şeklinde yansıyan ve içinde radikalleşme ve demokratikleşme tohumlarını aynı zamanda barındıran bu dinamizmin muhtevası, niteliği ve kapsamı Avrupalı ve Amerikalı müttefiklerimizce anlaşılamiyor. Burada yaşayan bu ülkenin insanları olarak bizim tarafımızdan da tam anlamıyla anlaşıldığı söylenemez. Bu dinamiklerin hangi yöne doğru

evrileceği, yani daha fazla demokratikleşmeye mi, yoksa radikalleşmeye doğru mu gelişeceği sorusu zihinleri meşgul etmekte.

Sabit Parametreler

Evet, saydığımız bu faktörler Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra çok boyutlu bir karakter taşıyan dış ilişkilerimizin önceliklerinde ve yönünde, gerçek hayatta ister istemez değişikliklere sebep olurken, bu değişikliklerin, dış politikamızın 87 yıldır aynı kalan bazı temel ilkeler içerisinde kaldığını gözden kaçırmayalım. Türk dış politikası geçmişte de zaman zaman bölgesel ilişkilere öncelik vermiştir. O zaman da bu temel ilkelerinden vazgeçmedi. Türkiye, dün olduğu gibi bu gün de, aynı ilkeler çerçevesinde, etrafını çevreleyen ülkelerin toprak bütünlüğünün korunmasına ve ekonomik refahlarının arttırılmasına katkı yapmaya çalışmakta ve bu politikaları izlerken, kendi güvenliğini ve ekonomik gelişmesini teminat altına aldığı bilinci içinde hareket etmeye devam etmekte.

Ortadoğu Politikamız

Türkiye 2009 yılında Ortadoğu'da, kısmen yukarıda belirttiğimiz nedenlerle daha etkili bir rol oynamaya başladı. Türkiye'nin bölgedeki politikasının, devlet dışı aktörler dâhil, bütün aktörlerle temas ve diyalog kurulması, Filistin ve İran dahil, bölgede yapılan tüm seçim sonuçlarının tanınması, bölge ülkeleri arasında ekonomik ve kültürel temasların sıklaştırılması, bu temaslardan azami yarar sağlanması için bölge içi ve bölge dışı tüm uluslararası örgütlerle işbirliğinin artırılması gibi bazı rehber ilkeler çerçevesinde uygulanmakta olduğunu görmekteyiz. Bir ölçüye kadar Batı Balkanlar dâhil, eski Osmanlı coğrafyasına ve doğusundaki Kafkasya ve Hazar alanına ve kuzeyindeki komşu Karadeniz Bölgesi'ne de teşmil edilebilecek olan bu ilkeler türünde başka rehber ilkelerin Batı Avrupa ve Amerika ile ilişkilerde var olmadığını görmekteyiz.

Osmanlı Coğrafyası

Bu gözlem de Türk dış politikasında Osmanlı coğrafyasına verilen önceliği net bir şekilde ortaya koyuyor. Tabii Avrupa ile ilişkilerinde karşılaştığı zorluklar bağlamı içinde düşünüldüğünde, Türkiye'nin eski Osmanlı topraklarında haiz olduğu tarihi, insani, kültürel ve dil bağları dolayısıyla sahip bulunduğu mukayeseli avantajları kullanmak istemesinin, ideolojik veya nostaljik yanından ziyade, rasyonel ve pragmatik gerekçelerle izah edilmesi

doğal olacaktır. Ayrıca, bu tarihi ve kültürel unsurlar bir tarafa bırakılsa bile, Ortadoğu, Türkiye'nin güvenliği bakımından barındırdığı tehditler ve aynı zamanda, enerji ihtiyaçları ve ekonomik kalkınması için yarattığı olanaklar ve haiz olduğu potansiyel, Türk diplomasisinin bu günkü koşullar altında bu bölgeyi en öncelikli eylem alanı olarak görmesi için yeterli sebepleri oluşturur.

Barış Havzaları

Bölgeselleşen Türk dış politikasının bir diğer özelliği de, Türkiye'nin, yukarıda belirttiğimiz gibi, büyük istikrarsızlık ve güvensizliklerle dolu kendi bölgesinde, mümkün olan yerlerde barış havzaları yaratma yolundaki çabalarıdır. Dışişleri Bakanı Davutoğlu tarafından komşularla sıfır sorun politikası şeklinde kavramsallaştırılan bu ilke, tabii Türk dış politikasının yeni bir parametresi değil. Ancak Erdoğan hükümetlerinin son yedi yıldan bu yana bu ilkeyi, yeni girişimlerle zenginleştirerek, etkin bir şekilde uyulamaya koyduğu da bir vakıa. Bu etkililiğin son örneklerini, Ermenistan'la akdedilen protokoller, Suriye ve Irak'la ve (Libya ile) vizelerin kaldırılması ve bu ülkelerle oluşturan ortak Bakanlar Konseyleri gibi somut gelişmelerle görüyoruz. Tabii Türkiye'nin bölgede istikrar sağlayıcı ve düzen kurucu girişimleri aslında Batılı müttefiklerinin de çıkarına. Unutulmaması gerekir ki Avrupa ve Atlantik toplumunun ile Ortadoğu'nun mukadderatları birbirine çok sıkı şekilde irtibatlıdır. Ne var ki Fransa ve bir ölçüde Almanya gibi bazı Avrupa ülkeleri, ülkemizin bölgede kazandığı bu diplomatik etkinliği, Avrupa Birliği'nin bölgedeki ortak çıkarları açısından değil, 19. yüzyıl güç dengeleri ve rekabet yaklaşımları açısından görmeleri ve bizimle istişare etmekten dahi kaçınmaları, hatta katılım Sürecimizde enerji başlığını açamamaları talihsizlik.

Nitekim üçüncü bir özellik de, bu bölgeselleşmenin AB ile ortak çıkarlarımızın örtüştüğü enerji boyutunu ve ekonomik işbirliği potansiyelini oluşturuyor. Erdoğan Hükümetleri, bölgeyle ve komşu ülkelerde Özal döneminden itibaren başlayan ekonomik, ticaret, enerji ve yatırım ilişkilerini geliştirme politikasını sürdürmekte ve dış ilişkilerin ekonomi boyutunu, enerji boyutunu dış siyasetimizin birer eylem araçları haline getirme stratejisini, komşularımızla mübadelelerin dış ticaretimizdeki payını büyük oranlarda arttırarak uygulamakta.

Bölgeselleşmenin Bedeli

Türk diplomasisinin bölgedeki görünürlüğüne artmasının ve izlediği bağımsız çizginin Amerika ve Avrupalı müttefiklerimizin siyasetleriyle yer yer tam bir uyum içinde olmadığı açıktır. Ama Amerika ve Avrupa Birliği'nin Ortadoğu siyasetlerinin birbirinin aynı olmadığı da malumdur. Türkiye'nin burada Batılı müttefiklerinden ve bilhassa Amerika'dan özerk hareket etmesi kendini en ziyade İran ve İsrail - Filistin meselesinde ortaya çıkan görüş ayrılıklarında gösteriyor.

İran ile iyi ilişkiler öteden beri Türk dış politikasının ve güvenlik politikasının değişmeyen temel taşlarından biri. Bu ülke ile rejim farkımız ve zaman zaman doğan rekabet, görüş ayrılıkları ve hatta gerginliklerin aramızda yüz yıllardır süren barış havasını hiç bir zaman ciddi şekilde etkilemediği bilinen bir gerçek. Öte yandan iki ülke son yıllarda enerji konusunda işbirliği yapmakta ve zaman zaman da etnik terör hareketlerine karşı güvenlik konusunda benzer görüşleri paylaşmaktalar.

Bölgeselleşme Kalıcı Olabilir

Türkiye'nin Batı seçeneği kapanacak olursa, o zaman Türk diplomasisindeki bölgeselleşmenin kalıcı bir dönüşüm eğilimi içine girmesi ciddi bir olasılıktır. Bu takdirde orta ve uzun vadede, Ortadoğu ve İslam dünyasındaki dayanışma arayışlarının, ağır basacağına muhakkak nazarıyla bakılabilir.

Eksen tartışmalarının altındaki gerçekler (2) İran'ın nükleer güç olma emellerinin Türkiye'nin çıkarına olmadığı da hiç şüphesiz ayrı bir gerçek. Türkiye bu Doğu komşusunu bu emellerinden vazgeçirmek amacıyla kendi ikna kanallarını devreye sokuyor. Uluslararası Enerji Ajansına da yardımcı olmak istiyor. Ama BMGK tarafından yaptırım uygulanmasına karşı. Yaptırım ve yalnızlaştırma politikalarının sonuç veren politikalar olmadığı görüşü Türk diplomasisine hâkim olan bir görüş. Bu politikaların Irak'ta ve Kıbrıs'ta sebep olduğu sonuçlar ortada iken Türk kamuoyunun BMGK tarafından İran'a yaptırım uygulanmasına destek vermesi mümkün görülüyor. Kaldı ki İran'ın muhtemel yaptırımları ihlal etmesi halinde uluslararası toplumca atılacak adımın ne olacağı da açık değil. Askeri seçeneğin yaratacağı sonuçların tarif edilemez felaketler ve ıstıraplara yol açacağını herkes biliyor. Bu nedenle Türkiye İran'la diyalogunu sürdürerek bu anlaşmazlığın burada, yerinde yani bölge

içinde çözülmesine çalışıyor. Ne var ki İran'ın oyalama siyaseti sorunun BMGK gündemine gelmesini kaçınılmaz kılacaktır. O zaman Türkiye'nin bugünkü tutumu ile kendini radikal ülkeler grubu içinde bulması da kaçınılmaz olacaktır.

Türkiye'de İran'a yaptırım uygulanmasının sakıncaları konusunda muhalefet partilerinin ne düşündüğü halen açıkça belli değilse de, Türk halkı ve kamuoyunun, büyük bir çoğunlukla, buna karşı olduğu kesin. Bu durumda İran meselesi, doğal olarak Amerika, İsrail ve bir kısım Avrupa ülkeleri ile aramızda oldukça ciddi görüş ayrılığı yaratan bir konu haline gelmekte.

Hamis

Ortadoğu'da, Amerika ve İsrail ile aramızda yaşanan bir diğer görüş ayrılığı ise Türkiye'nin Hamas ile kurduğu ilişki. Türkiye'nin bu bölgede Filistin meselesinde devlet dışı bir aktör olan bu örgüt ile uluslararası toplum arasında bir nevi muhatap rolü üstlenmek istediği anlaşılıyor. Ancak böyle bir girişimden hem İsrail ve Amerika'nın, hem de Ortadoğu'daki öteki bir kısım Arap rejimlerinin rahatsız olmaya devam ettiklerini görmek zor değil. Tabii bu rolün bölgede barış şansını arttırması halinde, Türkiye'nin tüm tarafların takdirine mahzar olacağına şüphe yok. Hamas ile temas konusu son zamanlarda Avrupa Birliği'nce üzerinde ciddi şekilde durulan bir konu. Bu durum ise, bu örgütle ilk temas eden ülke olan Türkiye'nin politikasının isabetini kanıtıyor.

Amerika İle İlişkiler

Türkiye'nin Ortadoğu ile ilişkileri, Amerika ilişkilerinde her zaman önemli bir yer tutar. Geçmişte Türkiye ile Amerika arasındaki münasebetler, Türkiye'nin Ortadoğu'da pek fazla aktif olmayan ve daha ziyade tarafsız bir çizgi izlemesi siyasetine dayalı ve İsrail ile de iyi ilişkiler ve hatta fiili bir ittifak temelinde sürdürülmekteydi. Bu kere bu durumun tamamen değişmiş olduğunu görüyoruz.

Başkan Obama'nın ilk ziyaretini Türkiye'ye yapması, 1 Mart tezkeresi krizinden sonra bu ülke ile aramızda patlak veren krizin etkilerinin en azından Hükümetler düzeyinde tamamen silindiğini göstermekte. Taraflar bu krizin etkilerini zaten daha Bush döneminde de, PKK'ya karşı anlık ortak istihbarat paylaşımı gibi işbirliği önlemleriyle geniş ölçüde bertaraf etme iradesini ortaya koymuşlardı. Bu gün akla gelen soru, Türkiye Ortadoğu'da Amerika'dan

bağımsız bir aktör olarak, İsrail ile münasebetleri düşük seviyede tutarken, İran ile ilişkilerinin düzeyini yükseltmek gibi farklı politikalar izlemeye devam ettikçe, iki ülke arasında şimdi yeniden başlayan bu karşılıklı güvenin sürdürülebilir olup olmayacağıdır.

Çıkar ve Sorun Alanları

Başbakan Erdoğan'ın son Vaşington ziyareti bu farklılıklara ve Türkiye'nin Orta Doğu'daki yeni bağımsız politikalarına rağmen, karşılıklı güvenin devam edeceğini gösteren önemli bir işaret oluşturuyor. Zira Türkiye ile Amerika arasında mevcut konular sırf İran'la ve Filistin meselesi ile sınırlı değil. Her şeyden önce Türkiye ve Amerika NATO üyesi içinde çok önemli müttefikler. Başta Afganistan olmak üzere iki ülke, geleceğe dönük bir bakışla bölgede beraber çalışmanın ortak çıkarlarına hizmet edeceği inancını taşıyorlar. Bazı konulardaki görüş ayrılıklarının yanı sıra Irak, Kafkasya, enerji işbirliği gibi başka birçok alanda ise görüş birliği içinde olduklarının bilinci içindeler.

Etnik Lobiler

Bununla birlikte Amerika'da, Vaşington'un Ankara ile münasebetlerinin bozulmasını isteyen etkili muhalif siyasi çevrelerin ve güçlü etnik lobilerin varlığı da bir gerçek. Türk Amerikan münasebetlerinde 2010 yılının Vashington'da Türkiye karşıtı bu çevreler ve lobilerle Obama Yönetimi arasında aynen geçen yıl ve yıllarda olduğu gibi bir güç mücadelesi şeklinde geçeceğini tahmin etmek zor değil. Türkiye'nin kendi bölgesinde izleyeceği politikalarda göstereceği basiret ve başarılar Vaşington'daki bu güç mücadelesinin sonucunun tayininde de etkili olacak.

Dünya Gücü mü?

Nihayet 2009 yılı Türk dış politikasının BMGK geçici üyeliğine ve G20'ler arasında yer aldığı, aynı zamanda Afrika, Güney Amerika ve Okyanusya'ya açılışına başladığı bir yıl oldu. Ülkemizin bir dünya gücü olması kuşkusuz hepimizin arzusudur. Ne var ki, Türkiye henüz ne Amerika ne Çin, ne de Hindistan. Sınırlı kaynaklarının rasyonel tahsisi ilkesi, dış politika da geçerli bir ilkedir. Önceliklerini iyi saptaması ve önceliklerine odaklanması muhakkak ki akılcı bir davranış tarzı olur.

Sonuç

Her ne kadar bir yandan Ortadoğu'da ve bölgemizdeki olaylar ve gelişmeler ve öte yandan Ak Parti hükümetlerinin izlediği politikalar Türkiye'nin Ortadoğu ve İslam Dünyası'ndaki profilini yükseltmiş ise de, Türkiye'nin uzun vadeli ekonomik ve stratejik çıkarları, Türkiye ve Avrupa/Atlantik dünyasını daha uzun yıllar karşılıklı dayanışma içinde aynı ittifak çerçevesinde bir arada tutmaya devam edecektir.

Bununla birlikte eğer Türkiye'nin Batı seçeneği şu veya bu sebeple kapanacak olursa, o zaman Türk diplomasisindeki bölgeselleşmenin kalıcı bir dönüşüm eğilimi içine girmesi ciddi bir olasılıktır. Bu takdirde orta ve uzun vadede, Ortadoğu ve İslam dünyasındaki dayanışma arayışlarının, Avrupa tarafından dengelenmeyen çekici gücünün ağır basacağına muhakkak nazarıyla bakılabilir. Bu durum dış ilişkilerimizdeki bölgeselleşmenin dış politikamızda radikalleşmeyi tetiklemesi şaşırtıcı olmaz. İç politika ve dış politika dinamikleri birbirini etkiler. Dış politikada radikalleşme, içerde radikalleşme riskini beraberinde getirir. Böyle bir gelişmenin ilk zayıtının Türkiye'de çağcıl demokrasi hedefine yönelik reform çabaları olacağına şüphe yoktur. Bu zayıttan bölgedeki demokratik eğilimler de payını alır.

Buna mukabil eğer Türkiye Avrupa Birliği'nden beklediği karşılığı görerek, katılım sürecine ve tam üyelik hedefine tekrar kilitlenebilirse, o zaman Türkiye'deki demokratik atılımlarla siyasi, sosyal ve ekonomik gelişmelerin yaratacağı dinamiklerin tüm Ortadoğu'da ve daha geniş bir alanda barış, istikrar, refahı ve demokratik atılımları tetikleyeceği açıktır. 2010 yılı sarkacın hangi tarafa doğru evrilme göstereceğinin muhtemelen ilk işaretlerini verecektir.

* Bu yazı 5 ve 6 Ocak 2010 tarihlerinde Radikal Gazetesi'nde yayınlanmıştır.

E. Büyükelçi Özdem SANBERK

Dışışleri Bakanlığı Eski Müsteşarı E. Büyükelçi Galatasaray Lisesi ve İstanbul Hukuk Fakültesi mezunu olan Özdem Sanberk, Dışışleri Bakanlığı memuru olarak Madrid, Amman, Bonn ve Paris Büyükelçiliklerinde ve OECD ve UNESCO Daimi Temsilciliklerinde çeşitli derecelerde görevde bulunduktan sonra, 1985–1987 yılları arasında zamanın Başbakanı Turgut Özal'ın dış politika danışmanlığını yapmıştır.

Sanberk 1987–1991 yılları arasında Avrupa Topluluđu nezdinde Büyükelçi Daimi Temsilci, 1991–1995 yılları arasında Dışışleri Müsteşarı ve 1995–2000 yılları arasında da Londra Büyükelçisi olarak görev yapmıştır.

2000 yılında emekliye ayrılan Sanberk, 2003 Eylül ayına kadar Türkiye Ekonomik Sosyal Etütler Vakfı (TESEV) Direktörlüđu görevinde bulunmuştur. Halen BILGESAM, GPOT ve GIF gibi çeşitli düşünce kuruluşlarında çalışmalar yapmakta, yazılı, sözlü ve görsel yayın organlarında makaleleri ve görüşleri yayınlanmaktadır.

Özdem Sanberk Sumru Sanberk ile evli olup Nazlı Sanberk Altılar'ın babası ve Umut Altılar'ın dedesidir.